

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie

LOL. 410.002.03.2022

Pan
Wojciech Dereszewski
Wójt Gminy Kurzętnik
Urząd Gminy Kurzętnik
ul. Grunwaldzka 39
13-306 Kurzętnik

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/072 Usuwanie wyrobów zawierających azbest

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy Kurzętnik, ul. Grunwaldzka 39, 13-306 Kurzętnik (dalej: Urząd).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Dereszewski – Wójt Gminy Kurzętnik. (dalej: Wójt).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działania samorządu gminy mające na celu realizację Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (dalej: Program krajowy). 2. Zaawansowanie realizacji ww. Programu na terenie gminy. 3. Realizacja przez samorząd gminy, jako właściciela/zarządcy nieruchomości, obowiązków w zakresie posiadanych wyrobów zawierających azbest.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016 - 2021 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeśli miały bezpośredni wpływ na oceną kontrolowanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie.
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wojciech Dąbrowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/6/2022 z 12 stycznia 2022 r. 2. Bartosz Kościukiewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOL/21/2022 z 14 lutego 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.1-4)</p>

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Gminie Kurzętnik usuwanie azbestu realizowane było niezgodnie z harmonogramem przyjętym w „Programie inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2010-2032 dla Gminy Kurzętnik” (dalej: Program gminny) przyjętym w 2010 r. Do końca 2021 r. usunięto zaledwie 664,6 Mg, tj. 11,9% zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych (średnio 51,1 Mg/rok)³. Przy utrzymaniu dotychczasowego tempa unieszkodliwiana azbestu potrzeba będzie jeszcze około 96 lat na jego całkowite usunięcie z terenu Gminy. Tym samym niemożliwe będzie zrealizowanie celu przyjętego w Programie krajowym, tj. eliminacji azbestu do końca 2032 r. Zdaniem NIK, główną przyczyną takiego stanu rzeczy była konieczność ponoszenia przez mieszkańców znacznych nakładów na wykonanie nowego pokrycia dachowego, które nie podlegało dofinansowaniu ze środków funduszy ekologicznych, a także brak formalnych możliwości wyegzekwowania przez Gminę harmonogramu usuwania azbestu przyjętego w ww. programie.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia fakt, iż w Gminie Kurzętnik nie przeprowadzano inwentaryzacji (w drodze spisu z natury) wyrobów zawierających

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Obliczono według danych z bazy azbestowej z dnia 21 marca 2022 r. – ilość wyrobów zinwentaryzowanych wynosiła 5 590,9 Mg.

azbest i nie przekazywano terminowo marszałkowi województwa jej wyników. Nie dokonano również ponownej oceny wyrobów, w przypadku których określono stopień pilności II, a także nie zapewniono w latach 2016-2020 aktualności danych w Bazie Azbestowej w zakresie danych dotyczących ilości wyrobów zinwentaryzowanych, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia na terenie Gminy. We właściwy sposób zorganizowano natomiast demontaż i odbiór wyrobów azbestowych przez wyłonionych do tego wykonawców.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania samorządu mające na celu realizację Programu

Opis stanu faktycznego

1.1. W 2010 r. w Gminie Kurzętnik przyjęto „Program inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest na lata 2010-2032 dla Gminy Kurzętnik”.

(akta kontroli str. 5-80)

1.2. Program ten został opracowany przez podmiot prywatny⁵. Stanowił on część większego opracowania wykonanego dla Powiatu Nowomiejskiego. Koszt tego opracowania wyniósł 36,6 tys. zł, co w całości zostało sfinansowane przez Starostwo Powiatowe w Nowym Mieście Lubawskim.

(akta kontroli str. 64-70)

1.3. W okresie objętym kontrolą Program gminny był aktualizowany czterokrotnie, tj. w latach 2016-2018 i w 2021 r. Aktualizacje dotyczyły uzupełnienia danych o nieruchomości, na których zidentyfikowano wyroby zawierające azbest oraz zwiększenia ilości takich wyrobów na terenach nieruchomości wcześniej już zidentyfikowanych. Na aktualizacje Programu gminnego nie wydatkowano żadnych środków finansowych. Jak wyjaśniła Sekretarz Gminy, brak aktualizacji ww. programu w latach 2019-2020 wynikał z faktu, iż w tych latach nie było zmian w liczbie zinwentaryzowanych obiektów zawierających wyroby zawierające azbest.

(akta kontroli str. 71-80)

1.4. W Programie gminnym określono w szczególności:

- wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
- harmonogram działań,
- działania edukacyjne i informacyjne, polegające m.in. na publikacji informacji dotyczących azbestu w lokalnej prasie, na stronie internetowej gminy, na tablicach ogłoszeń oraz w formie ulotek, a także organizowanie w tej sprawie spotkań z mieszkańcami gminy,
- system usuwania wyrobów zawierających azbest, w tym wskazano funkcjonujące składowiska na terenie województwa,
- sposób finansowania zadań (w tym również określono możliwości dofinansowania przedsięwzięć osób fizycznych związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych z nieruchomości),
- liczbę zaplanowanych do usunięcia materiałów azbestowych w trzech okresach 2010-2012, 2013-2022 oraz 2023-2032,
- wskaźniki monitorowania określające: masę wytworzonych odpadów zawierających azbest poddanych unieszkodliwieniu, stopień usunięcia odpadów

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Ekologii Miast w Łodzi.

zawierających azbest, wykorzystanie środków zaplanowanych na jego realizację, liczbę i opis działań edukacyjno-informacyjnych oraz liczbę interwencji zgłaszanych przez mieszkańców związanych z realizacją programu.

(akta kontroli str. 5-80)

1.5. Według danych Urzędu liczba wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Kurzętnik kształtowała się w okresie objętym kontrolą następująco:

- w 2016 r. – na zinwentaryzowane 3 567,824 Mg unieszkodliwionych zostało 60,96 Mg wyrobów azbestowych,
- w 2017 r. – odpowiednio: 3 506,864 Mg i 55,617 Mg,
- w 2018 r. – odpowiednio: 3 451,247 Mg i 115,985 Mg,
- w 2019 r. – odpowiednio 3 335,262 Mg i 0 Mg,
- w 2020 r. – odpowiednio: 3 335,262 Mg i 0 Mg,
- w 2021 r. – odpowiednio: 3 335,262 Mg i 82,270 Mg,
- w 2022 r. (według stanu na 24.02.) – na zinwentaryzowane 3 252,992 Mg unieszkodliwionych zostało 0 Mg wyrobów azbestowych.

Dane dotyczące ilości unieszkodliwionych wyrobów azbestowych były gromadzone w dokumentacji z przeprowadzonych prac ich usuwania u osób fizycznych⁶.

Według stanu na dzień 24 lutego 2022 r. ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest wykazanych w bazie azbestowej⁷ wynosiła 5 423,183 Mg i była wyższa o 2 170,191 Mg od danych w tym zakresie posiadanych przez Urząd.

W sprawie tej Sekretarz Gminy wyjaśniła, że nie jest ona administratorem danych w bazie azbestowej i różnica pomiędzy danymi posiadаныmi przez Urząd, a danymi zawartymi w bazie azbestowej powstała z przyczyn niezależnych od Urzędu.

(akta kontroli str. 81-84)

1.6. W okresie objętym kontrolą w Gminie podejmowano działania zmierzające do pozyskiwania informacji od osób fizycznych o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu. Informacje te uzyskano, podczas bezpośrednich kontaktów, od właścicieli nieruchomości, na których znajdowały się obiekty z materiałami zawierającymi azbest. Wójt wyjaśnił, że pracownicy Urzędu, przeprowadzając wizję lokalną, wypełniali kartę informacyjną o wyrobach zawierających azbest oraz kartę oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Naniesione dane były potwierdzane przez właścicieli własnoręcznym podpisem.

(akta kontroli str. 85-108)

1.7. Aktualny Program gminny był powszechnie dostępny na stronie bip Gminy Kurzętnik.

(akta kontroli str. 109-110)

1.8. W Regulaminie organizacyjnym Urzędu⁸ nie było zapisów dotyczących sposobu postępowania z azbestem. Obowiązywały natomiast wewnętrzne uregulowania określające zadania Referatu Inwestycji, Rolnictwa i Ochrony Środowiska mówiące o:

- zapobieganiu zanieczyszczenia powietrza, wód i powierzchni ziemi,
- prowadzeniu spraw związanych z zagospodarowaniem i unieszkodliwianiem odpadów zgodnie z ustawą o odpadach,

⁶ Protokoły odbioru robót polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

⁷ www.bazaazbestowa.gov.pl

⁸ Zarządzenie Nr 18/2015 Wójta Gminy Kurzętnik z dnia 17 kwietnia 2015 r., Zarządzenie Nr 7/2017 Wójta Gminy Kurzętnik z dnia 5 stycznia 2017 r., Zarządzenie Nr 5/2018 Wójta Gminy Kurzętnik z dnia 12 stycznia 2018 r., Zarządzenie Nr 97/2020 Wójta Gminy Kurzętnik z dnia 1 grudnia 2020 r., Zarządzenie Nr 154/2021 Wójta Gminy Kurzętnik z dnia 2 listopada 2021 r.

- podejmowaniu działań związanych z ochroną roślin i zwierząt.

W okresie objętym kontrolą zagadnieniami związanymi z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz Programem gminnym zajmowało się czterech pracowników Urzędu. W zakresach ich obowiązków służbowych, uprawnień i odpowiedzialności wskazano, że do szczegółowych obowiązków pracownika należy m.in. prowadzenie spraw związanych z usuwaniem azbestu z terenu Gminy Kurzętnik.

(akta kontroli str. 111-201)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W Gminie Kurzętnik podejmowano działania mające na celu realizację Programu krajowego. W 2010 r. przyjęto Program gminny, który był czterokrotnie aktualizowany. Pozyskiwano również informacje od osób fizycznych o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu.

OBSZAR

2. Zaawansowanie realizacji Programu na terenie gminy

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zgodnie z zawartym w Programie gminnym harmonogramem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, w latach 2010-2032 należało:

- opracować regulaminy dofinansowania działań polegających na usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest z budynków i instalacji; regulaminy takie opracowana na lata 2016 i 2018 r. Sekretarz Gminy wyjaśniła, że w 2017 r. nie opracowano regulaminów ze względu na zmianę pracownika zajmującego się zagadnieniami azbestu, zaś w latach 2019-2020 ze względu na nieprowadzenie działań polegających na usuwaniu azbestu,
- prowadzić działalność informacyjną wśród mieszkańców o wpływie azbestu na zdrowie i środowisko; w 2017 r. zorganizowano trzy spotkania z mieszkańcami Gminy dotyczące ww. zagadnień⁹,
- przygotować bazy danych o ilościach i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest; zrealizowano na podstawie danych zwartych w kartach wypełnianych podczas przeprowadzania inwentaryzacji i oceny stanu technicznego takich wyrobów,
- aktualizować Program gminny, w tym ww. bazy danych; aktualizacje przeprowadzano w latach 2016-2018 oraz w 2021 r., a w latach 2019-2020 nie aktualizowano Programu gminnego ze względu na brak zmian w liczbie wyrobów zawierających azbest wynikający z inwentaryzacji,
- zaplanować usunięcie 1 103,9 Mg azbestu w latach 2009-2012. Faktycznie usunięta w tym okresie ilość wyniosła 101,8 Mg. W latach 2013-2021 usunięto 562,8 Mg azbestu. Łącznie w latach 2009-2021 łącznie usunięto 664,6 Mg azbestu, tj. 11,9% z 5 590,9 Mg całego zinwentaryzowanego azbestu na terenie Gminy (stan wg bazy azbestowej z dnia 21 marca 2022 r.). Sekretarz Gminy wyjaśniła, że niewykonanie ilościowego harmonogramu usuwania azbestu było niezależne od Gminy, bowiem mieszkańcy niechętnie przystępowali do jego

⁹ W dniu 28 maja 2017 odbyła się Rodzinny Piknik Ekologiczny w ramach którego przedstawiono założenia programu „Kurzętnik – Ewa Plus”, który dotyczył m.in. wymiany pokryć dachowych zawierających azbest. W dniu 22 czerwca 2017 r. odbyło się spotkanie dotyczące realizacji Gminnego Programu „Kurzętnik – Ewa Plus” który dotyczył m.in. wymiany pokryć dachowych zawierających azbest. Ponadto w dniu 22 sierpnia 2017 r. odbyło się spotkanie z mieszkańcami gminy na którym przedstawiono m.in. wykład pracownika Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który dotyczył m.in. wymiany pokryć dachowych zawierających azbest.

usuwania. Wielu właścicieli nieruchomości znajdowało się w trudnej sytuacji finansowej i nie było ich stać na wymianę pokryć dachowych, a samo dofinansowanie na usunięcie azbestu było niewielką częścią we wszystkich kosztach remontu dachu.

- zapewnić środki finansowe na wsparcie działań związanych z usuwaniem azbestu; środki takie zapewniono w latach 2016-2018 oraz w 2021 r. (szczegółowo opisane w pkt 2.5 wystąpienia),
- sporządzać coroczne sprawozdania z wykonania Programu gminnego; sporządzone je za lata 2016-2018 oraz za 2021 r. Za lata 2019-2020 nie sporządzano takich sprawozdań. Jak wyjaśniła Sekretarz Gminy nie sporządzono ich z uwagi na brak dofinansowania za usuwanie azbestu w tych latach.

(akta kontroli str. 202-234, 302-304)

2.2. Prowadzenie Bazy Azbestowej w Urzędzie rozpoczęto w 2010 r. Wprowadzono wówczas do niej wszystkie nieruchomości zawierające wyroby azbestowe według stanu z 2009 r., tj. według przyjętego Programu gminnego. Ostatnia aktualizacja bazy miała miejsce 15 września 2021 r., jednak w latach 2016-2020 nie aktualizowano danych w tej bazie, pomimo zmian w ilości wyrobów zinwentaryzowanych, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia, pomimo iż zmiany w tym zakresie ujęte zostały w aktualizacjach Programu gminnego. Nieaktualizowanie w latach 2016-2020 danych w bazie azbestowej było zachowaniem nierzetelnym.

W sprawie tej Sekretarz Gminy wyjaśniła, że przyczyną tego była duża rotacja pracowników zajmujących się zagadnieniami usuwania azbestu.

W okresie objętym kontrolą Wójt nie przedłożył marszałkowi województwa łącznie czterech informacji zawierających dane o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, odpowiednio za 2016 r., 2017 r., 2018 r. i 2019 r. Było to niezgodne z § 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska¹⁰.

Sekretarz gminy wyjaśniła, że ze względu na ciągłe zmiany pracowników, którzy zajmowali się zagadnieniami związanymi z usuwaniem wyrobów azbestowych nie ma możliwości potwierdzenia faktu wysłania tych informacji.

Z danych, którymi dysponuje Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie wynika, że Gmina przesłała marszałkowi województwa ww. informację jedynie za 2020 r.

(akta kontroli str. 235-238, 299-301)

2.3. W latach 2016-2018 i w 2021 r. wyłoniono wykonawców do przeprowadzenia zamówień publicznych dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest, którzy w tych latach zdemontowali i odebrali następującą ilość tego rodzaju wyrobów: 60,960 Mg w 2016 r., 55,617 Mg w 2017 r., 115,170 Mg w 2018 r. oraz 82,270 Mg w 2021 r. Źródła oraz wielkość dofinansowania na ww. zadania została szczegółowo opisana w pkt 2.4. i 2.5. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 239-270)

2.4. W okresie objętym kontrolą zaplanowane wydatki na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest wynosiły:

---

¹⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 1450.

- 50.000 zł w 2016 r., z czego wydatkowano 22.549,75 zł (tj. 45,1% środków zaplanowanych),
- 50.000 zł w 2017 r., z czego wydatkowano 7.937,00 zł (15,9%),
- 40.000 zł w 2018 r., wydatkowano 21.729,81 zł (54,32%),
- 36.000 zł w 2021 r., wydatkowano 35.540,64 zł (98,72%).

(akta kontroli str. 271-275)

2.5. W okresie objętym kontrolą Gmina ubiegała się i otrzymała dofinansowanie na usuwanie wyrobów azbestowych:

- z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie w wysokości 66,4 tys. zł,
- z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w wysokości 21,3 tys. zł.

Zgodnie z umowami zawartymi przez Gminę z ww. instytucjami środki te zostały wydatkowane na demontaż, transport i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych. Gmina nie ubiegała się o dofinansowanie na usuwanie wyrobów zawierających azbest z innych źródeł.

(akta kontroli str. 276-277)

2.6. W okresie objętym kontrolą Gmina prowadziła działania związane ze szkoleniem i inspirowaniem właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest. W maju 2017 r. odbył się Rodzinny Piknik Ekologiczny, w ramach którego przedstawiono założenia programu „Kurzętnik – Ewa Plus”, który dotyczył m.in. wymiany pokryć dachowych zawierających azbest. W czerwcu 2017 r. odbyło się spotkanie dotyczące również realizacji ww. programu, a w sierpniu 2017 r. – spotkanie z mieszkańcami gminy, na którym przedstawiono m.in. wykład pracownika Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotyczący m.in. wymiany pokryć dachowych zawierających azbest. W ramach współpracy z mediami w 2021 r. w Gazecie Nowomiejskiej ukazała się informacja o zakończeniu realizacji zadania „Unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kurzętnik”. W latach 2016-2021 Gmina nie współpracowała w ww. zakresie z organizacjami społecznymi oraz organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja ochrony środowiska, policja).

(akta kontroli str. 202-234, 278-286)

2.7. Zdaniem Wójta najistotniejszymi problemami przy realizacji Programu gminnego były okoliczności związane z:

- wolnym tempem usuwania azbestu, co było spowodowane zbyt małym dofinansowaniem,
- otrzymaniem dofinansowania nie pokrywającego ilości wniosków złożonych do urzędu,
- niezdecydowaniem osób fizycznych co do wymiany pokrycia dachowego azbestem ze względu na wysokie koszty nowego pokrycia dachowego,
- nieumiejętnością oszacowania ilości azbestu przez osoby fizyczne,
- brakiem systematycznych/corocznych dofinansowań na usuwanie azbestu,
- terminem składania wniosków o dofinansowanie na usuwanie azbestu dla gmin. W ocenie Wójta powinno to być uruchamiane szybciej niż w czerwcu, ponieważ był problem z utrzymaniem terminów wynikających z wniosku (zbyt krótki czas na zmiany w budżecie, wybór wykonawcy, odebranie azbestu od mieszkańców oraz rozliczenie końcowe wniosku).

(akta kontroli str. 287)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieaktualizowano w okresie 2016-2020 w Bazie Azbestowej danych dotyczących ilości wyrobów zinwentaryzowanych, unieszkodliwionych i pozostałych do unieszkodliwienia na terenie Gminy (szczegółowo opisane w punkcie 2.2. niniejszego wystąpienia).
2. Nie wywiązano się z obowiązku przekazania Marszałkowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego informacji zawierających dane o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska za 2016 r., 2017 r. 2018 r. oraz 2019 r. (szczegółowo opisane w punkcie 2.2. niniejszego wystąpienia).

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK zaawansowanie realizacji Programu gminnego zagraża terminowemu usunięciu wyrobów zawierających azbest do końca 2032 r. Do końca 2021 r. usunięto zaledwie 664,6 Mg, tj. 11,9% zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych (średnio 51,5 Mg/rok). Przy utrzymaniu takiego tempa unieszkodliwiania azbestu potrzebne będzie jeszcze około 96 lat do jego całkowitego usunięcia z terenu Gminy. Niemożliwe będzie zatem zrealizowanie celu przyjętego w Programie krajowym. Zdaniem NIK główną przyczyną takiego stanu rzeczy była konieczność poniesienia przez mieszkańców znacznych nakładów na wykonanie nowego pokrycia dachowego, które nie podlegało dofinansowaniu ze środków funduszy ekologicznych, a także brak formalnych możliwości wyegzekwowania przez Gminę harmonogramu usuwania azbestu przyjętego w Programie gminnym.

We właściwy sposób zorganizowano natomiast demontaż i odbiór wyrobów azbestowych przez wyłonionych do tego wykonawców. Pozyskano środki finansowe na usuwanie wyrobów azbestowych, które wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem. Wykonano niektóre obowiązki samorządu określone w Programie krajowym, takie jak szkolenia, wykłady i spotkania edukacyjne.

OBSZAR

3. Realizacja przez samorząd gminy jako właściciela/zarządcy nieruchomości obowiązków w zakresie posiadanych wyrobów zawierających azbest

Opis stanu
faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą Gmina była właścicielem 29 nieruchomości. W dwóch z nich pokrycia dachowe wykonane były z materiałów zawierających azbest (eternit w łącznej ilości 599,0 m²).

Jedyna inwentaryzacja w drodze spisu z natury ww. wyrobów zawierających azbest została przeprowadzona w 2008 r. W jej wyniku zostały sporządzone karty oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest oraz informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania. Na podstawie ww. dokumentów obie nieruchomości miały określony stopień pilności II. Od tego czasu do 21 lutego br. Urząd nie przeprowadził kontroli ww. nieruchomości. Należało ją przeprowadzić w 2009 r., ponieważ wyniki poprzedniej oceny (wykonanej w 2008 r.) wykazały II stopień pilności. Nieprzeprowadzenie ww. kontroli w wymaganym terminie było niezgodne z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest¹¹.

¹¹ Dz. U. Nr 71, poz. 649, ze zm.

W okresie objętym kontrolą Urząd, jako właściciel/zarządca nieruchomości, nie wywiązywał się z obowiązku przeprowadzania inwentaryzacji w drodze spisu z natury wyrobów zawierających azbest i w konsekwencji jej wyników nie przekazał marszałkowi województwa warmińsko-mazurskiego w terminie do 31 stycznia w formie informacji o wyrobach zawierających azbest. Obowiązek dokonania takiej inwentaryzacji oraz sporządzenia i przekazania corocznie marszałkowi jej wyników wynikał z § 10 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest¹².

Sekretarz Gminy wyjaśniła, że przyczyną niewykonania ww. obowiązków była w szczególności ciągła rotacja pracowników na stanowisku ds. ochrony środowiska. Pracownik zajmujący to stanowisko, oprócz bardzo rozszerzonego zakresu zadań, które wykonywał, zajmował się również tematyką wyrobów zawierających azbest. Prawdopodobnie w związku z częstymi zmianami pracowników zajmujących się tymi zagadnieniami przeoczono przeprowadzenie inwentaryzacji. Budynki będące własnością Gminy corocznie przechodziły przeglądy okresowe, jednak w nich również zabrakło odniesień do oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów azbestowych. Takie działania jak stwierdziła Sekretarz zostaną uwzględnione w trakcie przeprowadzania tegorocznych przeglądów.

(akta kontroli str. 288-298)

3.2. Gmina w latach 2016-2021 nie usunęła wyrobów zawierających azbest ze swoich nieruchomości. Jak wyjaśniła Sekretarz Gminy nie przeprowadzono tego ze względu na brak środków finansowych na wykonanie remontów związanych z wymianą poszycia dachowego zawierającego wyroby z azbestu.

(akta kontroli str. 296-298)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono corocznych inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i w konsekwencji nie sporządzano i nie przekazywano marszałkowi województwa informacji o wynikach tych inwentaryzacji (szczegółowo opisane w punkcie 3.1. niniejszego wystąpienia).
2. Nie przeprowadzono kontroli stanu wyrobów zawierających azbest (dwóch gminnych obiektów budowlanych) – opisane w punkcie 3.1. niniejszego wystąpienia.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2016-2021 w Urzędzie nie wypełniono niektórych obowiązków w zakresie posiadanych wyrobów zawierających azbest. Nie podjęto czynności wynikających z obowiązujących w tym obszarze przepisów prawa, tj. nie przeprowadzono inwentaryzacji w drodze spisu z natury wyrobów zawierających azbest, marszałkowi województwa nie przekazano wymaganych informacji oraz nie ponowiono oceny posiadanych wyrobów azbestowych o stopniu pilności II.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następującą uwagę i wnioski:

¹² Dz. U. z 2011 r. Nr 8 poz. 31.

Uwagi Zdaniem NIK jedną z przyczyn ustalonych nieprawidłowości, dotyczących niewywiązania się z nałożonych przepisami prawa obowiązków w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, było m.in. niezapewnienie w tych obszarach działalności Urzędu funkcjonowania skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 i 69 ust. 1 pkt 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹³. Rozwiązania przyjęte w ramach systemu tej kontroli nie zapobiegły bowiem nieprawidłowościom opisanym w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

- Wnioski
1. Zapewnienie terminowego przedkładania marszałkowi województwa informacji zawierających dane o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.
  2. Coroczne przeprowadzanie inwentaryzacji w drodze spisu z natury wyrobów zawierających azbest i przekazywania marszałkowi województwa w terminie do 31 stycznia wyników tej inwentaryzacji w postaci informacji o wyrobach zawierających azbest.
  3. Dokonywanie kontroli wyrobów zawierających azbest w tym m.in. nieruchomości w terminach wynikających z poprzedniej oceny stanu tych wyrobów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, 21 marca 2021 r.

Kontroler
Wojciech Dąbrowski
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie
Dyrektor
Piotr Górny

.....
podpis

.....
podpis

¹³ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm. dalej: ustawa ufp.